Elena-Janina VAȘCU

Selfmanagementul calității în liceele pedagogice

noiembrie, 2016

1. Selfmanagementul învățământului vocațional pedagogic

1.1 Cadrul teoretico – metodologic

Conceptele cheie și alternativele utilizate în cercetare sunt următoarele**:**

a. **Self-managementul,** formă de management organizațional bazat pe procese de lucru auto-direcționate, poate fi definit ca fiind totalitatea activităților care au ca finalitate cunoașterea de sine și îmbunătățirea abilităților. În self-management, funcțiile manageriale de planificare, organizare, conducere și control sunt responsabilitatea personallă a fiecărui ,,actor" al unei activități (http://www.self-managementinstitute.org/about/what-is-self-management). Self-Management este o alternativă la metoda tradițională, ierarhică de organizare pe care o vedem cel mai adesea în organizațiile moderne. Există câteva idei cheie care sunt esențiale pentru filosofia Self-managementului, și anume:
   - Oamenii sunt, în general, mai fericiți atunci când au control asupra propriei lor activități;
   - Când dai oamenilor buni mai multă responsabilitate, au tendința de ,,a înflori";
   - Modelul tradițional ierarhic al organizațiilor nu este scalabil; (http://www.self-managementinstitute.org/about/what-is-self-management)

   Auto-managementul este un model organizațional în care funcțiile tradiționale ale unui manager sunt redirecționate către toți participanții la viața organizației
b. **Beneficiarii educației,** conform Legii educației naționale, sunt beneficiari primari (elevii), beneficiari secundari și terțiari.
c. **Comportamentul la locul de muncă** al indivizilor este greu de înţeles, existând două abordări conceptuale:
   - abordarea raţional-individualistă bazată pe interpretarea statusului mintal care determină comportamentul;

   - abordarea convenţiilor sociale care porneşte de la analiza modului în care presiunile şi constrângerile, acţionează în mod inconştient asupra comportamentului indivizilor.

d. **Dezvoltarea personală** reprezintă angajamentul și dorința continuă de îmbunătățire a calităților personale.
e. **Dezvoltare profesională** se referă la fiecare persoană în parte care are o idee, un țel, un plan și o soluție pentru a reuși.
f. **Calitatea educației** este ansamblul de caracteristici ale unui program de studiu sau ale furnizorului acestuia, prin care sunt îndeplinite aşteptările beneficiarilor.
g. **Strategia Six Sigma** presupune aplicarea unei metodologii care să ducă la îmbunătățirea continuă a sistemului de management al calității. **Six Sigma** este o tehnică de management inițiată de Motorola la începutul anilor 1980 pentru a reduce de 10 ori a nivelurilor de defecte în termen de 5 ani. Încercăm o abordare similară în formarea elevilor din învățământul liceal filieră vocațională, profil pedagogic și artistic, urmărind creșterea calității managementului acestor instituții de învățământ prin ,,determinarea și înlăturarea cauzelor defectelor și a variabilității proceselor (potențiale sau detectate), astfel încât să se asigure satisfacția beneficiarilor direcți" (Rohan, 2017). Obiectivele strategiei Six Sigma sunt de a îmbunătăți activitățile și procesele dintr-o organizație.
h. **FMEA – Failure Mode and Effect Analysis –** instrument de bază în managementul calității totale. FMEA încearcă să răspundă la întrebările: *,,Ce poate merge rău într-un sistem sau proces?", ,,Care este cel mai rău lucru ce se poate întâmpla? ", ,,Ce trebuie făcut pentru a preveni defectele? "* FMEA este o metodă sistematică și proactivă de evaluare a unui procedeu pentru a identifica unde și cum poate da greș procedeul respectiv și pentru a evalua impactul diferitelor erori, cu scopul de a afla care sunt cele mai urgente schimbări ce trebuie efectuate (http://www.scribd.com/doc/51246876/FMEA) .
i. **Învățământul liceal** românesc este centrat pe dezvoltarea și diversificarea competențelor cheie și pe formarea competențelor specifice în funcție de filieră, profil, specializare sau calificare.
j. **Filiera vocațională** a învățământului liceal în România are următoarele profiluri: militar, teologic, sportiv, pedagogic și artistic.

k. **Sistem de educație –** ansamblul organizațiilor sau al instituțiilor sociale și al comunităților umane care îndeplinesc, în mod direct sau indirect, planificat sau spontan, funcții pedagogice de activare și influențare a conceptului complexde formare – dezvoltare permanentă a personalității umane (Potolea, Neacșu, Iucu, Pânișoară, 2008).
l. **Sistemul de învățământ –** contextul specializat în care se realizează educația/instruirea (Potolea, Neacșu, Iucu, Pânișoară, 2008).
m. **Procesul de învățământ –** dimensiunea practică și dinamică a sistemului de învățământ privit în sens restrâns și în sens larg (Potolea, Neacșu, Iucu, Pânișoară, 2008).

1.2. Învățământul liceal vocațional pedagogic și de arte din România

În România, conform prevederilor legale în vigoare, pentru a putea accede la o funcție didactică în învățământul preșcolar și primar, formarea inițială trebuie trebuie să se realizeze în liceele cu filieră vocațională, profil pedagogic (absolvenți de studii medii) sau în instituții de învățământ superior, prin diplomă de licență cu durata de 3 ani (Pedagogia învățământului primar și preșcolar). Competențele cheie destinate pregătirii pedagogice și celor în domeniul practicii profesional-didactice sunt mult mai bine realizate și monitorizate în școlile de aplicație ale liceelor cu tradiție în formarea inițială a dascălilor.

În lipsa existenței unui statut clar al absolventului învățământului liceal românesc de arte își propune să transforme hobby-urile copiilor conexe domeniilor artistice, să le valorizeze latura combinatorică de teorie și practică artistică, să educe și să cultive frumosul. Pregătirea de specialitate se realizează în licee vocaționale cu program integrat sau suplimentar de artă, la una sau mai multe specializări, cu ajutorul disciplinelor teoretice și practice, care fac parte din curriculum național, asigurând realizarea finalităților educaționale și a standardelor de profesionalizare pentru fiecare specializare. Studiul disciplinelor de specialitate se realizează pe clase, pe grupe sau individual.

În mod normal învățământul vocațional spre deosebire de cel tradițional trebuie să fie centrat pe elev.

În România calificările obținute în învățământul vocațional nu au același grad de specializare ca cele obținute în alte țări din Europa , unele dintre acestea bazându-se mai mult pe criterii generale și nu pe aptitudinile și abilitățile specifice fiecărui subiect în parte.

Rețeaua școlară națională cuprinde aproximativ 46 de licee cu clase filieră vocațională profil pedagogic și aproximativ 38 de licee vocaționale de arte, distribuite pe județe astfel vezi tabelul):

Harta Liceelor cu filieră vocațională profil pedagogic și artistic din România

Nr. crt.	Județul	Licee profil pedagogic	Licee profil artistic
1.	Alba	Colegiul Național „Inochentie Micu Clain” Blaj	Liceul de Arte „Regina Maria” Alba-Iulia
	Arad	Colegiul Naţional „Preparandia - Dimitrie Ţichindeal” Arad	Liceul de Artă „Sabin Drăgoi” Arad

Nr. crt.	Județul	Licee profil pedagogic	Licee profil artistic
2.			
3.	Argeș	Colegiul Național Pedagogic „Carol I” Câmpulung Argeș	Liceul de Artă „Dinu Lipatti” Pitești
4.	Bacău	Colegiul Național Pedagogic „Ștefan cel Mare” Bacău	Colegiul Național de Artă „George Apostu” Bacău
5.	Bihor	Colegiul Vocațional Pedagogic „Nicolae Bolcaș” Beiuș	Liceul de Arte Oradea
6.	Bistrița-Năsăud	Liceul de Muzică ”Tudor Jarda” Bistrița	Liceul de Muzică „Tudor Jarda” Bistrița
7.	Botoșani	Liceul Pedagogic „Nicolae lorga” Botoșani	Liceul de Artă „Ștefan D. Luchian” Botoșani
8.	Brașov	1. Liceul „Andrei Mureșanu” Brașov 2. Liceul Teologic Ortodox ”Sf. Constantin Brâncoveanu” Făgăraș	Liceul de Muzică „Tudor Ciortea” Brașov

Nr. crt.	Județul	Licee profil pedagogic	Licee profil artistic
9.	Brăila	Liceul Pedagogic „D. P. Perpessicius” Brăila	Liceul de Arte „Hariclea Darclée” Brăila
10.	-	Colegiul Național „Elena Cuza” București	1. Colegiul Național de Artă „Dinu Lipatti” București 2. Colegiul Național de Muzică „George Enescu” București
11.	Buzău	Liceul Pedagogic „Spiru Haret” Buzău	Liceul de Artă „Margareta Sterian” Buzău
12.	Caraș-Severin	Colegiul Național „Constantin Diaconovici - Loga” Caransebeș	Liceul de Artă „Sabin Păuța” Reșița
13.	Călărași	Colegiul „Ștefan Bănulescu” Călărași	
14.	Cluj	Colegiul Național Pedagogic „Gheorghe Lazăr” Cluj-Napoca	Colegiul de Muzică „Sigismund Toduță” Cluj-Napoca
15.	Constanța	1. Colegiul Naţional Pedagogic „Constantin Brătescu” Constanţa	Colegiul Național de Arte „Regina Maria” Constanța

Nr. crt.	Județul	Licee profil pedagogic	Licee profil artistic
		2. Colegiul Naţional „Kemal Attaturk” Medgidia	
16.	Covasna	1. Liceul Pedagogic „Bod Peter” Târgu Secuiesc 2. Colegiul Național „Mihai Viteazul” Sfântu Gheorghe”	Liceul de Artă „Plugor Śandor” Sfântu Gheorghe
17.	Dâmbovița	Colegiul Naţional „Constantin Cantacuzino” Târgovişte	Liceul de Arte „Bălașa Doamna” Târgoviște
18.	Dolj	Colegiul Naţional Pedagogic „Ştefan Velovan” Craiova	Liceul de Artă „Marin Sorescu” Craiova
19.	Galați	Colegiul Pedagogic „Costache Negri” Galați	Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” Galați
20.	Giurgiu	Liceul Teoretic „Nicolae Cartojan” Giurgiu	
21.	Gorj	Colegiul Naţional Pedagogic „Spiru Haret” Tg. Jiu	Liceul de Muzică și Arte Plastice „Constantin Brăiloiu” Târgu-Jiu

Nr. crt.	Județul	Licee profil pedagogic	Licee profil artistic
22.	Harghita	Liceul „Marin Preda” Odorheiu Secuiesc	1. Liceul de Muzică și Arte „Nagy Istvan” Miercurea-Ciuc 2. Liceul de Arte „Dr. Palló Imre” Odorheiu Secuiesc
23.	Hunedoara	Colegiul Naţional Pedagogic „Regina Maria” Deva	Liceul de Arte „Sigismund Toduță” Deva
24.	Ialomița	Liceul Pedagogic ”Matei Basarab” Slobozia	Liceul de Arte „Ionel Perlea” Slobozia
25.	Iași	Colegiul Pedagogic „Vasile Lupu” Iaşi	Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă” Iași
26.	Ilfov	Liceul Tehnologic „Barbu A. Știrbey” Buftea	
27.	Maramureș	1. Colegiul Naţional „Mihai Eminescu” Baia Mare 2. Liceul Pedagogic "Regele Ferdinand” Sighetu Marmaţiei 3. Liceul Pedagogic ”Taras Sevcenko” Sighetu Marmaţiei	Liceul de Artă Baia Mare

Nr. crt.	Județul	Licee profil pedagogic	Licee profil artistic
28.	Mehedinți	Colegiul Naţional Pedagogic „Ștefan Odobleja” Drobeta Tr. Severin	Liceul de Artă „I. Șt. Paulian” Drobeta -Turnu Severin
29.	Mureș	Liceul Vocațional Pedagogic „Mihai Eminescu” Târgu Mureș	Liceul Vocațional de Artă Târgu-Mureș
30.	Neamț	Colegiul Naţional Pedagogic „Gheorghe Asachi” Piatra Neamţ	Liceul de Arte „Victor Brauner” Piatra-Neamț
31.	Olt	Colegiul Naţional Vocaţional „Nicolae Titulescu” Slatina	
32.	Prahova	Colegiul Naţional „Jean Monnet” Ploieşti	Colegiul de Artă „Carmen Sylva” Ploiești
33.	Satu Mare	Colegiul Naţional ”loan Slavici” Satu Mare	Liceul de Arte „Aurel Popp” Satu Mare
	Sălaj	Liceul Pedagogic „Gheorghe	Liceul de Artă „Ioan Sima” Zalău

Nr. crt.	Județul	Licee profil pedagogic	Licee profil artistic
34.		Şincai" Zalău	
35.	Sibiu	Colegiul Naţional Pedagogic „Andrei Şaguna" Sibiu	Liceul de Artă Sibiu
36.	Suceava	Colegiul Naţional „Mihai Eminescu" Suceava	Colegiul de Artă „Ciprian Porumbescu" Suceava
37.	Teleorman	Liceul Pedagogic „Mircea Scarlat" Alexandria	
38.	Timiș	Liceul Pedagogic „Carmen Sylva" Timişoara	Colegiul Național de Artă „Ion Vidu" Timișoara
39.	Tulcea	Liceul Teoretic „Ion Creangă" Tulcea	Liceul de Artă „George Georgescu" Tulcea
40.	Vaslui	Liceul Pedagogic „Ioan Popescu" Bârlad	

Nr. crt.	Județul	Licee profil pedagogic	Licee profil artistic
41.	Vâlcea	Colegiul Naţional de Informatică „Matei Basarab” Râmnicu Vâlcea	Liceul de Artă „Victor Giuleanu” Râmnicu-Vâlcea
42.	Vrancea	Liceul Pedagogic „Spiru Haret” Focşani	Liceul de Muzică și Arte Plastice „Gheorghe Tattarescu” Focșani

1.3 Formarea cadrelor didactice pentru învățământul vocațional pedagogic din perspectiva europeană

1.3.1 Diversitatea concepţiilor, spectrul practicilor

În țările europene, pentru a preda în învățământul preșcolar și primar, calificarea predominantă este diploma de licență cu durata de 4 și 5 ani. Cadrele didactice care predau în învățământul preșcolar din Republica Cehă, Austria, Germania, Slovacia, Malta nu urmează studii superioare, ci au o calificare la nivel secundar superior sau post-secundar (ISCED 3-4). În acest moment nu mai sunt utilizate foarte mult rutele alternative pentru a obține o calificare didactică, precum programele scurte de calificare în câmpul muncii, pentru cei care își schimbă cariera. Această practică a fost frecventă în România anilor ’90. În țări precum Islanda, Portugalia, Franța și Italia, pentru a preda în învățământul preșcolar este nevoie de master. În mult mai multe state precum Estonia, Franța, Italia, Finlanda, Croația, Islanda, Slovenia, Slovacia, Suedia se solicită nivelul Master pentru a preda în învățământul primar.

Formarea profesională specifică a cadrelor didactice din învățământul preșcolar și primar se realizează prin programe care includ părți teoretice și practice și reprezintă aproximativ o treime din norma de curs, în majoritatea statelor europene. Formarea practică pentru cadrele didactice din segmentul menționat are o pondere foarte mare în majoritatea țărilor, competențele cheie ale cursurilor fiind concentrate pe dezvoltarea cunoștințele și abilitățile corelate cu cercetarea educațională.

Pentru a accede la formarea inițială în cariera didactică nu sunt impuse cerințe de selecție specifice în majoritatea statelor europene, astfel că admiterea se bazează doar pe criterii generale de acces în învățământul superior. „Doar o treime din toate țările europene au în vigoare metode specifice de selecție. Testele de aptitudini sau interviurile despre motivația candidatului de a deveni profesor nu sunt realizate în multe țări”(Comisia Europeană/EACEA/Eurydice, 2013).

În învățământul preșcolar din Regatul Spaniei, personalul care lucrează cu copiii de 3-6 ani se clasifică în personal educativ (de cele mai multe ori cu studii universitare) și personal de îngrijire a copiilor (de cele mai multe ori cu studii medii)

Pentru obținerea dreptului de a preda în învățământul preșcolar din Regatul Spaniei legislația statului, din punct de vedere teoretic, prevede:

- Bacalaureatul urmat de proba de acces la universitate (PAU), stabilită după curriculumul pentru bacalaureat, finalizarea fiind studiile universitare.
- Ciclul scurt al învăţământului superior pentru tehnicianul principal, mai precis filiera formării profesionale de nivel superior (FPGS). În acest caz este vorba despre o rută postsecundară, de nivel terţiar-nonuniversitar, din perspectiva sistemului spaniol de educaţie, de un nivel intermediar, aflat între cel universitar şi cel nonuniversitar.
- Formarea online la care pot recurge toate categoriile de practicieni, sub forma unui plan de studii personalizat, studentul având la dispoziţie un tutore/mentor menit să clarifice toate dilemele legate de tematica şi desfăşurarea cursurilor, de configurarea planului personal de studii.

În Spania, piaţa serviciilor private de formare iniţială în educaţia timpurie este foarte activă, bogată în oferte, flexibilă. UNIR, de exemplu, este prima instituţie de formare online din Europa care oferă, din 2010, diplome de *maestro de educación infantil*.

În Finlanda cadrul didactic din gradiniță trebuie să aibă studii de licență, iar cei care predau la învățământul primar trebuie să aibă nivelul master deoarece, legea impune o bază de cinci ani de facultate și un masterat în pedagogie. Poziția de profesor este drept una cu o mare responsabilitate și, în consecință, nu oricine poate intra în sistem. În Finlanda este mai ușor să devii medic sau avocat decât profesor.

În 2012, a fost lansat proiectul pilot eTwinning ITE, comunitatea on-line a proiectelor şcolare paneuropene, la care au participat şapte institute de formare iniţială din patru ţări: Danemarca, Norvegia, Marea Britanie şi Belgia (Flandra), permiţând accesul la platformă viitorilor profesori. Conform unui raport Eurydice intitulat „Profesia de cadru didactic în Europa" (iunie 2015), un procent ridicat de profesori se simt mai bine pregătiţi să-şi înceapă activitatea didactică atunci când au urmat un program de formare iniţială decât atunci când nu l-au frecventat. (În 15 ţări europene, nivelul minim al programelor de formare iniţială este cel de licenţă, pe când în 17 ţări, este cel de master.)

Doar a treia parte dintre ţările europene au metode specifice de selecţie pentru intrarea în învăţământ, iar acestea constau în: testarea aptitudinilor specifice, interviu în care candidatul este întrebat despre motivele pentru care doreşte să devină profesor. În Italia, Lituania, Marea Britanie (Scoţia) aceste metode specifice sunt decise la nivel naţional. În Danemarca, Portugalia, Slovacia şi Finlanda selecţia se face numai la nivel instituţional.

Majoritatea ţărilor din Europa au definit **competenţele** de care trebuie să dispună profesorii pentru a obţine un loc de muncă şi a progresa în cadrul profesiei. Acestea includ cunoştinţe pedagogice, munca în echipă, competenţele interpersonale şi competenţele profesionale. Aceste categorii conceptuale reprezintă fondul profesional necesar selectării şi temeiurile privind formarea iniţială a cadrelor didactice în majoritatatea ţărilor europene, exceptând 8 dintre ele (Belgia — comunitatea vorbitoare de limbă germană, Bulgaria, Croaţia, Republica Cehă, Finlanda, Islanda, Liechtenstein şi Slovacia).

În ultimii ani, în multe țări s–au promovat / dezvoltat programe de pregătire şi integrare pentru cei care optează pentru cariera didactică, menite să ofere sprijin personalizat şi consiliere/mentorat pentru profesorii începători. Acestea sunt obligatorii în Austria, Cipru, Estonia, Franţa, Germania, Irlanda, Italia, Luxemburg, Malta, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Suedia şi Marea Britanie, precum şi în Croaţia şi Turcia, conform raportului Comisiei Europene privind situaţia cadrelor didactice şi a directorilor unităţilor de învăţământ în 32 de ţări. Cu toate că aceste programe diferă în ceea ce priveşte modul în care sunt organizate, ele urmăresc să-i ajute pe noii veniţi să se adapteze la profesia didactică şi să reducă probabilitatea ca profesorii să-şi părăsească prematur profesia aleasă.